

نگاه بیرون

۵مسئله کلیدی مذاکرات هسته‌ای

POLITICO

ترجمه: شهرام زرنادر

● به نظر مقامات و متخصصان، پنج مسئله اصلی مورد مناقشه، همچنان ایران، ایالات‌متحده و پنج قدرت جهانی دیگر را در راه امضای یک توافق‌نامه هسته‌ای تاریخی از هم جدا می‌کند و هنوز هیچ تضمینی برای رسیدن به توافق در آخرین مهلت وجود ندارد. با توجه به اینکه برخی از عناصر و عوامل درگیر شناخته شده هستند و این عوامل شامل تعهدات سابق ایران برای محدودکردن شمار سانترفیو‌هایی که برای یک دهه آینده آنها را به کار خواهد گرفت بیشتر می‌شود. توافق نهایی وابسته به حل نکات زیر است:

۱- هیچ مسئله‌ای - حداقل از نظر گفتار- مانند مسئله سرعت لغو تحریم‌ها علیه ایران، دو طرف را از هم جدا نمی‌کند. دولت‌های غربی اصرار دارند که تحریم‌ها تنها به‌تدریج، همچنان که ایران قدم‌های عینی قابل حقیقت‌یابی برای همکاری در چارچوب یک توافق هسته‌ای برمی‌دارد، لغو خواهند شد، اما مقامات ارشد ایران تاکید دارند تحریم‌ها باید بلافاصله پس از رسیدن به توافق لغو شوند. شانسی کمی وجود دارد که ایالات‌متحده و شرکایش این شرایط را بپذیرند، اما برخی از نخبگان گمانه‌زنی می‌کنند که این تضاد را می‌توان با آفریدن فوری سازوکاری برای لغو تحریم‌ها حل کرد....

۲- ایران پافشاری می‌کند که برنامه هسته‌ای‌اش، صلح‌آمیز است، درهمین‌حال جمهوری‌خواهان، اسرائیل و دیگران از ایران می‌خواهند که به‌طور کامل تایید کند که در گذشته تحقیقات هسته‌ای نظامی انجام داده است. اما وزیر امور خارجه، جان کری، اوایل این ماه گفته ایالات‌متحده خود را در گذشته «میخکوب» نکرده است و بیشتر نگران راه‌هایی برای محدودکردن توان هسته‌ای ایران در آینده است. نتیجه نهایی می‌تواند به ایران اجازه دهد تا به آژانس انرژی هسته‌ای اطلاعات لازم برای رسیدن به اطمینان‌خاطر را بدهد.

۳- مشکل‌ترین بخش ساختن یک بمب هسته‌ای، غنی‌سازی اورانیوم تا درجات بالایی از خلوص است. درحال‌حاضر ایران دارای مدل‌هایی از سانترفیو‌های اساسی و پایه است که اورانیوم را به آسه‌سکی غنی‌سازی می‌کنند، اما در مورد طرح‌های پیشرفته‌تر سانترفیو‌هایی که خیلی سریع‌تر می‌چرخند در حال تحقیق است. تفاوت کار، شبیه سواریوبن در یک توپوتا و دنبال یک پورشه‌بودن است. توافق‌نامه و بیانهی لوزان که دوم آوریل امسال اعلام شد، ایران را عملا از استفاده از سانترفیو‌های پیشرفته‌تر به مدت یک دهه منع می‌کند، اما زبان به‌کاررفته در این بیانه در مورد تعداد سانترفیو‌هایی که ایران مجاز است در تحقیق و توسعه هسته‌ای به کار بگیرد، بوده است. سخنان یاراک اوپاما در ماه آوریل باعث سروصدای زیادی شد. در این سخنرانی رئیس‌جمهور اوپاما اعلام کرد که در طول ۱۳ تا ۱۵ سال بعد از رسیدن به توافق هسته‌ای ایران می‌تواند سانترفیو‌های پیشرفته‌اش را نصب کند....

۴- مسئله سازوکار بازگشت تحریم‌ها، باعث اصطکاک بین ایالات متحده و شرکای مذاکره‌کننده‌اش می‌شود. مسئله این نیست چگونه (و در چه شرایطی) اطمینان حاصل کنیم که تحریم‌ها لغوشده در توافق هسته‌ای می‌تواند به سرعت به سر جای اول خود بازگردد. نکته مطمئنا تحریم‌ها را به سرعت دوباره تحمیل خواهد کرد، اما تحریم‌های سازمان ملل و تحمیل دوباره آنها مشکل و سخت است. مخصوصا اگر در بین اعضای ۵+۱ در مورد چگونگی عمل، اختلاف‌نظر پیدا نشود. کشورهای غربی می‌خواهند در صورتی که معلوم شود ایران توافق‌نامه‌ای را نقض کرده است تحریم‌ها به‌طور خودکار دوباره برقرار شوند. اما روسیه و چین در برابر هرگونه «عطف به ماسبق» برای ختنی‌سازی حق وتویشان در شورای امنیت سازمان ملل مقاومت، می‌کنند. یک راه‌حل که از سوی «فریل گوردون»، مشاور سابق امنیت ملی کاخ سفید در امور خارجه‌نامه ارائه‌شده، بر یک مفهوم دوگانه منفی تکیه می‌کند: شورای امنیت سازمان‌ملل می‌تواند تحریم‌های اعمال‌شده علیه ایران را برای فواصل شش‌ماه به شش‌ماه تعلیق کند و این تعلیق‌ها نیازمند تایید اعضای شورای امنیت در هر مرحله خواهد بود. در صورتی که ایران توافق هسته‌ای را نقض کند ایالات متحده می‌تواند تعلیق تحریم‌ها را وتو کند. از همه اینها گذشته مقامات غربی می‌خواهند از این احتمال که در آن ایران توافق هسته‌ای را نقض کند و بعد به ایالات متحده بگوید که باید شکایتش را با روسیه و چین بگیرد، اجتناب کنند.

۵- از همان ابتدا منتقدان مذاکرات هسته‌ای مدعی بودند که ایران قابل اعتماد نیست... مقامات ایالات متحده می‌گویند مسئله این نیست. کری پس از دستیابی به توافق‌مقدماتی با تهران در نوامبر ۲۰۱۳ گفت: «چیزی بر پایه اعتماد ساخته و پرداخته نشده است. ما اینجا نشستهایم که به دروغ اعلام کنیم که ایران ناگهان برگ جدید را رو می‌کند، انجام این کار نیازمند آن است که بازرسان آژانس بین‌المللی انرژی هسته‌ای نه تنها به تأسیسات هسته‌ای اعلام‌شده ایران (که از قبل تحت نظارت بین‌المللی قرار گرفته‌اند) بلکه به سایر اماکنی که در سراسر کشور مشکوک به انجام فعالیت‌های هسته‌ای هستند، نیز دسترسی آسان داشته باشند.

تعلیق تحریم‌های هفته دیگر ادامه دارد

تمدید چانه‌زنی

نظر: روز دهم دی ماه

زینب اسماعیلی خبرنگار «شرق» از وین: عقریه‌ها به راحتی به ۳۰ ژوئن رسیدند و از آن رد شدند. در شرایطی که دیگر کسی نگران دقایق پایانی ضرب‌الاجل نبود، خبرهایی از تمدید مذاکرات منتشر شد؛ خبرهایی به نقل از منابع آمریکایی که از تمدید چهار روز تا یک هفته‌ای مذاکرات حکایت می‌کرد. از شبیه مشخص بود مذاکره ضرب‌الاجل را رد می‌کند، اما هنوز مشخص نبود تا چه زمانی تمدید خواهد شد؛

اگرچه ایمیلی که از منابع آمریکایی برای خبرنگاران ارسال شده بود می‌گفت اقدامات ایران و ۵+۱ براساس برنامه جامع اقدام مشترک تا تاریخ هفت جولای (سه‌شنبه ۱۶ تیر) تمدید می‌شود. یک منبع ایرانی نزدیک به مذاکرات، ادامه مذاکرات تا هفت جولای را رد نکرد و آن را در چارچوب قوانین اتحادیه اروپا و آمریکا، تمدید فنی عنوان کرد. این منبع ایرانی به ایسنا گفته است تمدید هفت روزه مذاکرات هسته‌ای، که از سوی رسانه‌های غربی مطرح شده، صحیح است؛ اما ارتباطی به مذاکرات جاری ندارد و صرفا یک تمدید فنی، براساس قوانین آمریکا و اتحادیه اروپایی بود، اما او توضیح بیشتری دراین‌باره نداده است. این در حالی است که پیش از این هم برخی منابع خبری ضرب‌الاجل اصلی را تاریخ نهم جولای می‌دانستند. دلیل آنها هم از اعلام این تاریخ این بود که کنکره آمریکا از نهم جولای به تعطیلات خواهد رفت. طبق طرحی که کنکره آمریکا تصویب کرده، دولت اوپاما تا ۹ جولای فرصت دارد متن معامله نهایی را به کنکره بفردست، تا در یک دوره ۳۰ روزه قانون‌گذاران آن را بررسی کنند. همچنین اگر توافق اتمی بین ۱۰ جولای تا هفتم سپتامبر به کنکره داده نشود، قانون‌گذاران ۶۰ روز فرصت تایید یا رد آن را خواهند داشت. اگرچه مجاری تمدید تا تاریخی مشخص از سوی منابع خبری نزدیک به تیم مذاکره‌کننده ایرانی تایید نشد. آنها به خبرنگاران حاضر در وین توضیح دادند مذاکرات بدون تعیین یک تاریخ مشخص، بعد از ۳۰ ژوئن ادامه پیدا می‌کند؛ البته ممکن است توافق احتمالی تا قبل از زمان اعلام‌شده (هفتم یا نهم جولای) به‌دست آید. خبر دیگری که گمانه‌زنی تمدید را قوت بخشید، تعلیق تحریم‌های ایران برای هفت روز دیگر توسط اتحادیه اروپا بود. در بیانهی اتحادیه اروپا آمده است: «شورا با هدف‌دادن زمان بیشتر به مذاکرات جاری برای رسیدن به راهکاری بلندمدت برای موضوع هسته‌ای ایران، تعلیق تمهیدات محدودساز اتحادیه اروپا را که در تاریخ ۲۴ نوامبر ۲۰۱۳ ذیل برنامه اقدام مشترک مورد توافق قرار گرفت، تمدید کرد»، بر مبنای توافق ژنو، برخی تحریم‌های ایران توسط اتحادیه اروپا و آمریکا تا دوره زمانی مذاکراتی تعلیق شده بود که این‌بار این تعلیق تمدید شد.

سه‌شنبه یک مقام غربی به آسوشیدپرس گفته آژانس بین‌المللی انرژی اتمی با اعلام کاهش ذخائر اورانیوم ایران، پای‌بندی ایران به توافق موقت ژنو را تایید می‌کند. منظور او جدیدترین گزارش آژانس است که فرا اسات به زودی منتشر شود.

می‌خواهیم به نتیجه‌ای جامع برسیم

سه‌شنبه دیگر چهره‌ها کمتر مضطرب بود، گویی

نشانه‌هایی از توافق به گوش همه رسیده بود که خیل خبرنگاران و تصویربرداران ایستاده مقابل هتل کوبورگ یا خبرنگارانی که زیر چادر سفید مستقر شده بودند، استرس کمتری داشتند. صبح با برگشتن محمدجواد ظریف به وین آغاز شد. او همراه با علی‌اکبر صالحی، رئیس سازمان انرژی اتمی، که چند ماه گذشته با مشکلات جسمی درگیر بوده و حسین فریدون، برادر رئیس‌جمهوری و همسرش که پیش‌ازاین هم هرازگاهی او را در مذاکرات همراهی کرده بود به محل مذاکرات آمده بود.

ظریف و همراهانش به محض رسیدن به وین در فرودگاه علاوه بر اینکه از سوی همکارانش در سفارت ایران در وین، مورد استقبال واقع شد، از سوی خبرنگاران هم استقبال شدند. بازگشت او از وین، اینکه خندان برمی‌گردد یا چهره‌ای عصبانی خواهد داشت، می‌توانست بر ادامه آنچه در وین خواهد گذشت، تأثیر بگذارد. او گفت در سفرش به تهران، مشورت‌هایی صورت گرفته و درعین‌حال ادامه داد که «می‌خواهیم به نتیجه‌ای جامع، متوازن و معقول دست یابیم». «همه مسئولان ایرانی گفته‌اند آماده یک مذاکره و یک دادوستد معقول و منطقی هستیم». او حضور صالحی در تیم همراهش را با توجه به وضعیت جسمی‌اش نشان‌دهنده جدیت ایران در مذاکرات دانست.

بااین‌حال او از آنچه برای ایران قابل پذیرش است، به صراحت سخنی نگفت و جمله‌ای دیپلماتیک دراین‌باره به کار برد: «تهران تنها توافقی عادلانه و متوازن را می‌پذیرد».

ظریف عصر یکشنبه وین را ترک کرده بود و اخبار رسمی می‌گفت بازگشت او به تهران از قبل برنامه‌ریزی شده بود، که از وین به نیویورک رفته بود، گفته که عبارات دقیقی به

ظریف پیشنهاد شد تا در تهران درباره آنها مشورت بگیرد. ظریف تاکید کرده که «مذاکرات به مرحله

بسیار حساسی رسیده است و مذاکرات قطعا در حال

پیشرفت است». «طرف مقابل می‌داند بدون پذیرش

حقوق ایران، توافق خوب حاصل نمی‌شود».

دلگرمی ۱۰ ژوئیه

با ورود ظریف به هتل محل مذاکرات بود که آهنگ مذاکرات دوباره از سر گرفته شد. مذاکره اول بین جان کری، وزیر خارجه آمریکا با محمدجواد ظریف، وزیر خارجه ایران انجام شد. جان کری در وین مانده بود و به دلیل شرایط جسمی‌اش، برخلاف دیگر وزاری خارجه، این شهر را ترک نکرده بود.

اندک‌زمانی بعد از آغاز مذاکره دوجانبه بود که رئیس سازمان انرژی اتمی ایران و وزیر انرژی آمریکا و حسین فریدون به همراه معاون وزرای خارجه ایران و آمریکا و همچنین معاون مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا به مذاکرات دوجانبه آنها پیوستند. بعد از این مذاکره بود که جان کری، وزیر خارجه آمریکا در اظهار‌نظری کوتاه گفت: «از ملاقات با ظریف دلگرم

دیپلماسی

لطفه ورود

همسر محمدجواد ظریف به هتل محل مذاکرات/ عکاس: ششمین

شدم». ظریف هم پس از این دیدار گفت: «اینجا هستم تا به توافق برسیم و فکر می‌کنم می‌توانیم». شاید این دو جمله، دلگرم‌کننده‌ترین جملات روزهای اخیر مذاکرات بود. ظریف روز گذشته با سرگئی لاوروف، وزیر خارجه روسیه، که دیروز به وین رسید هم دیدار کرد. همچنین یوکسیا آمانو که در روزهای گذشته راهی هتل محل مذاکرات شده نیز با ظریف دیدار کرد.

دستیابی به جدول زمانی لغو تحریم‌ها

یک گام به پیش در مذاکرات برداشته شده است. یک دیپلمات ایرانی گفته جدول زمانی لغو تحریم‌ها مشخص شده است. او با بیان اینکه «پیشرفت اندکی» در موضوع تحریم‌ها حاصل شده است به «ایسنا» گفت: جزئیات این جدول در حال مذاکره است، البته آنها همچنان با توجه به قاعده همه یا هیچ تاکید دارند تا مشخص‌نشدن تمام جزئیات، نمی‌توان از انجام توافق سخن گفت.

پیش‌ازاین نیز منابع نزدیک به هیات مذاکره‌کننده ایران درباره روند دست‌یافتن به توافق و اجرای آن گفته بودند توافق و اجرای آن، سه مرحله دارد: مرحله اول اعلام توافق است که هم‌زمان با آن یک قطع‌نامه شورای امنیت که در آن برنامه اقدام و لغو کامل تحریم‌های شورای امنیت مرتبط با موضوع هسته‌ای تایید شده است، صادر می‌شود.

مرحله دوم که از زمان اعلام توافق تا اجرای آن است. این مرحله زمانی بین ۳۰ تا ۶۰ روز ممکن است به طول انجامد که در این مدت توافق باید در کنگره آمریکا بررسی و رای‌گیری (رای به رد توافق) شود. چنانچه توافق از سوی کنگره رد شود، رئیس‌جمهور آمریکا این اختیار را دارد که رای منفی کنگره را وتو کند و در صورت وتوی اوپاما، توافق برای عملیاتی‌شدن آماده می‌شود.

مرحله سوم از آغاز اعلام موافقت و پذیرش دولت آمریکا با توافق است که در این مرحله، زمانی را برای اجرای توافق دو طرف تعیین خواهند کرد. تا رسیدن به روز اجرای توافق دو طرف باید اقدامات و شرایط اجرای آن را فراهم کنند که این موضوع، مستلزم انجام کارهایی از سوی ایران و ۵+۱ است. این مرحله

احتمالا بین سه تا پنج ماه به طول می‌انجامد. در این مدت، ایران باید اقدامات و تعهدات هسته‌ای خود را انجام دهد و در پایان این دوره، روز اجرای توافق فرامی‌رسد، روزی که در آن تحریم‌های اروپا لغو و تحریم‌های آمریکا متوقف می‌شود؛ بنابراین لغو تحریم‌ها به بعد از اجرای اقدامات هسته‌ای ایران تاکنون موکول شده است. برهمین‌اساس می‌توان گفت باید اواخر سال‌جاری شمسی انتظار لغو تحریم‌ها را در صورت به‌توافق‌رسیدن ایران و ۵+۱ داشته باشیم. بر اساس اعلام منابع نزدیک به مذاکرات، تحریم‌های اقتصادی، مالی و بانکی در روز اجرای توافق به ترتیب از سوی اروپا و آمریکا لغو و متوقف می‌شود.

تایید خبر منابع ایرانی

روز گذشته یک دیپلمات آمریکایی هم خبر دو روز پیش یک رسانه آمریکایی درباره توافق ایران و ۵+۱ در چارچوب سه‌مرحله‌ای رفع تحریم‌ها را تایید کرد. روزنامه هافینگتون‌پست روزهای گذشته به نقل از یک منبع ایرانی مدعی شده بود ایران و گروه ۵+۱ به چارچوبی برای زمان‌بندی رفع تحریم‌ها دست یافته‌اند. یک دیپلمات آمریکایی بامداد سه‌شنبه در گفت‌وگو با بلومبرگ توافق سه‌مرحله‌ای را تایید کرده و گفته است در صورت رسیدن به توافق، در مرحله اول گام‌هایی برای بازطراحی تأسیسات غنی‌سازی ایران و راکتور آب‌سگین این کشور انجام خواهد شد. به گفته این منبع، دو طرف در گام دوم اقداماتی برای کاستن از ذخائر اورانیوم غنی‌شده و بازطراحی تأسیسات هسته‌ای خود انجام خواهد داد. درهمین‌حین، اتحادیه اروپا و سازمان ملل فرایندهای قانونی مورد‌نیاز برای رفع تحریم‌های بانکی و نفتی علیه ایران را آغاز کرده و دستورالعمل‌های جدید را به مؤسسات مالی و شرکت‌ها ابلاغ خواهند کرد. درمرحله سوم، هم‌زمان با تایید بازرسان بین‌المللی درباره پایبندی ایران، توافق‌نامه عملیاتی می‌شود و تحریم‌ها در همان زمان برداشته می‌شود. تاکنون گفته شده ایران پذیرفته آژانس بین‌المللی انرژی اتمی تاییدکننده اقدامات محدودکننده ایران باشد. این خبر از سوی منابع ایرانی تایید یا تکذیب نشده است. هر دو طرف مذاکره‌کننده در روزهای اخیر می‌گویند مذاکرات را براساس تفاهم لوزان به‌پیش می‌برند و دورشدن از آن تفاهم را نقد می‌کنند. یک مقام ایرانی گفته بودند آمریکایی‌ها از آنچه در لوزان درباره سایت فردو پذیرفته شده، سرپیچی کرده‌اند؛ اما یک مقام آمریکایی آن را تکذیب کرده و بر تفاهم لوزان تاکید کرده است.

برنامه‌ریزی برای جلسه وزرا

اگرچه خبرهایی از برگزاری جلسه در سطح وزرای خارجه ایران و ۵+۱ در روز پنجشنبه در وین منتشر شد؛ اما منابع خبری ایرانی اعلام کردند این زمان هنوز نهایی نشده است. قرار است وزرای خارجه به زودی به وین بازگردند. در صورت حضور وزرای خارجه ۵+۱، نشست وزرای خارجه پنجشنبه برگزار می‌شود. آنها باید درباره آنچه این روزها در مذاکرات کارشناسی و معاون و بین دو وزیر خارجه ایران و آمریکا گذشته، به جمع‌بندی برسند. روز گذشته وزیر امورخارجه آلمان در گفت‌وگو با ایرنا با بیان اینکه دست‌یابی به توافق جامع نیازمند اراده سیاسی است، گفت: متن توافق جامع هسته‌ای باید غیرقابل‌تفسیر باشد و تحریم‌های اقتصادی و مالی باید در مرحله اول توافق لغو شود.

اشائین مایر تاکید کرده است: «ا ایرانیان باید بتوانند به‌سرعت از منافع توافق جامع هسته‌ای بهره‌مند شوند». او ادامه داد: «ما در لوزان به چارچوب توافقی تاریخی دست یافتیم و به‌این‌ترتیب توانستیم چیزی را ثابت کنیم که بسیاری نسبت به آن تردید داشتند؛ اینکه دست‌یافتن به توافقی ممکن است که در آن ایران امکان باید در راستای همگونی تکنولوژیک و اقتصادی خود از انرژی هسته‌ای به طور صلح‌آمیز استفاده کنند و تحریم‌ها علیه ایران خاتمه یابد و هم‌زمان با آن جامعه جهانی به صورت پایدار و قابل‌وارسی اطمینان یابد ایران به سمت تولید سلاح‌های هسته‌ای نخواهد رفت؛ بنابراین اصول یک توافق جامع، آماده است. من امیدوارم این اصول را دیگر کسی مورد سؤال قرار ندهد. اکنون مسئله این است که تعهدات متقابل با چنان جزئیاتی روی کاغذ آورده شود که هر دو طرف اطمینان داشته باشند متن محکم است و کشمکش درباره تفسیر آن وجود نخواهد داشت».او درباره مسائل باقی‌مانده در جریان مذاکرات نیز تاکید کرد: «تعدادی مسائل فنی پیچیده وجود دارند که هنوز باید حل شوند، ازجمله در بخش توسعه سانترفیوژها و همچنین مکانیسم‌های لغو تحریم‌ها. باوجوداین، در اینجا هم اعتقاد دارم چنانچه اراده سیاسی وجود داشته باشد می‌توانیم راه‌حل‌هایی پیدا کنیم». اراده سیاسی چیزی است که این روزها همه از آن سخن می‌گویند: ایران، اتحادیه اروپا و وزیر خارجه آلمان؛ اما هنوز مشخص نیست چه کسی اراده اصلی را از خود نشان خواهد داد.

منهای وین

● خبرگزاری فرانسه؛ تانیاوه: توافق امکان تولید بمب را برای ایران مهیا می‌کند؛ این توافق بد است رویتز؛ فرانسه از شرکت‌هایش خواسته آماده بازگشت به بازار ایران باشند

میز حریف

- بازگشت ظریف به همراه حسین فریدون و علی‌اکبر صالحی از تهران به وین
- وزیر انرژی آمریکا، پس از ورود صالحی، رئیس سازمان انرژی اتمی، به هتل کوبورگ به عیادت او رفت.
- پس از یک ساعت و نیم مذاکره خصوصی ظریف و کری در هتل کوبورگ، سایر مذاکره کنندگان ایرانی و آمریکایی هم به آنها پیوستند و گفت‌وگو در قالب هیات‌های ایران و آمریکا ادامه یافت.
- هم‌زمان با ادامه مذاکرات وزیر خارجه ایران با وزیران خارجه آمریکا و روسیه «مذاکرات و نگارش متون در سطح معاونان وزیر در حال انجام است و اگرچه پیشرفت اندک است، اما کارها رو به جلو است».
- دیدار یک‌ساعته ظریف و لاوروف
- دیدار ظریف و اشتاین‌مایر وزیران خارجه ایران و آلمان
- مذاکره علی‌اکبر صالحی، رئیس سازمان انرژی اتمی و ارنست مونیز، وزیر انرژی آمریکا، درباره موضوعات فنی متن توافق
- ظریف و آمانو دیدار کردند

نگاه

شمارش معکوس برای اتخاذ تصمیم بزرگ سیاسی

اردشیر زارعی‌فناوتی

● تردد سیاست‌مداران و کارشناسان دخیل در پرونده هسته‌ای ایران به شهر «وین» در آخرین روزهای مانده به مهلت ۳۰ ژوئن در کنار اظهارات متفاوت و بعضا متناقض آنان درباره چگونگی امکان توافق جامع هسته‌ای، نشان می‌دهد بازشدن کره این مذاکرات بدون تصمیم‌گیری‌های سخت سیاسی از سوی دو طرف معادله امکان‌پذیر نیست.

تجارب قبلی در این مورد نشان می‌دهد مذاکره‌کنندگان دوسوی میز تا آخرین دقایق مهلت تعیین‌شده و حتی در وقت‌های اضافه، همچنان تا اندازه‌ای بر خطوط قرمز و مطالبات خود پافشاری می‌کنند که به مرز شکست پروژه و ورود به بن‌بست غیرقابل‌عبور نزدیک نشوند. از آنجاکه هر دو طرف دعوی به‌خوبی می‌دانند شکست این مذاکرات به‌مفهوم بازگشت به روند تنش‌فزاینده‌تر و امکان جایگزینی گزینه جنگ بر دیپلماسی صلح خواهد بود، پذیرش چنین شرایطی برای هرکدام از انسان یک «کابوس» است که در همه حوزه‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی می‌تواند تأثیر مخرب و ویرانگری بر جای گذارد. جدا از واکنش گروه‌های فشار در واشنگتن و تهران و نارضایتی تل‌آویو و محور محافظه‌کار عربی به نتایج این مذاکرات، به‌دلیل سرمایه‌گذاری کلان و غیرقابل‌جایگزین «باراک اوپاما» و «حسن روحانی» رؤسای جمهوری آمریکا و ایران، هر دو طرف غیر از مصالحه و برون‌رفت از بحران‌رفت از راهی در پیش‌روی خود ندارند. حتی اینکه همواره در نقطه جوش معامله هسته‌ای بازیگر سومی چون فرانسه در چارچوب سیاست کاسب‌کارانه خود برای سوءاستفاده از این فرصت ساز مخالفت می‌زند و نقش قلدر سنگ‌انداز را بازی می‌کند نیز در مقابل اراده سیاسی تهران- واشنگتن برای رسیدن به توافق، نمی‌تواند عنصر تعیین‌کننده‌ای در تصمیم نهایی به حساب آید. این روزها سیاست‌مداران و ارباب رسانه مرتب از پرنشدن پراتزهای سند جامع می‌گویند و حصول آن گمانه‌زنی می‌کنند، در حالی که تمامی این معماهای حل‌نشده ریشه در یک تصمیم راهبردی درخصوص تفاهم تاریخی در مناسبات قدرت بین دو ضلع اصلی دعوی دارد.

در چنین شرایطی که صورت‌حساب و فاکتور این معامله و معادله به آن سطح از بزرگی رسیده است که عدم‌معامله تمام محاسبات سیاسی، اقتصادی، امنیتی و ژئوپلیتیک بین اضلاع منازعه را می‌تواند به‌هم بریزد، بنابراین چندان منطقی نخواهد بود که در جزئیات فنی و حقوقی دوطرف با پافشاری بر مطالبات حداکثری خود اصل بازی را باطل کنند. پذیرش پروتکل الحاقی، محدودیت‌های غنی‌سازی، بازرسی‌های مدیریت‌شده از تأسیسات مشکوک، چگونگی لغو و تعلیق تحریم‌های اعمال‌شده، پذیرش حقوق پایه هسته‌ای ایران و همکاری عینی طرف غربی برای اعطای تکنولوژی و تأسیسات جایگزین آب سبک مابه‌ازای تغییر کاربری آب سنگین اراک و مهم‌تر از همه تفکیک اساسی بین سؤالات باقیمانده در مورد احتمال وجود برنامه نظامی در این پرونده در سال‌های گذشته با مذاکرات جاری، همگی قطعات پازلی را شکل می‌دهند که تصویر کامل آن قیلا مورد توافق دو طرف قرار گرفته است. سیاست‌مداران، مذاکره‌کنندگان و تصمیم‌گیران ارشد دو طرف منازعه در این پرونده بر اساس معیار و سنجش سود- زیان و عبور از معادله قدیمی «حاصل‌جمع صفر» وارد این بازی شده‌اند و به همین دلیل با تمام چانه‌زنی و پافشاری‌های خود در نهایت بر معامله‌ای که از قبل پیش‌فاکتور آن را پرداخت کرده‌اند لاجرم باید به نتیجه برسند. در این مرحله از مذاکرات بیش از آنچه بحث شکست مطرح باشد اصل کسب حداکثر امتیاز برای دو طرف در فرجام نهایی حل‌وفصل پرونده هسته‌ای ایران موضوع اصلی را شکل می‌دهد. تمام معضلات و مشکلات پیش‌روی مذاکره‌کنندگان، راه‌حل منطقی و اصولی دارد و به همین دلیل خطوط قرمزی که از سوی دو طرف ترسیم می‌شود قابلیت انعطاف‌پذیری را خواهند داشت. دیپلماسی صلح بر مبنای مصالحه و در بدبینانه‌ترین حالت موقعیت آتش‌بس قابل تعریف است که بر اساس همین منطق و ضرورت، معامله نهایی شکل می‌گیرد. یک دیپلماسی سازنده و منفعت‌گرایانه آنجا مفهوم واقعی خود را پیدا می‌کند که بتواند دست طرف مقابل را برای معامله و مصالحه باز بگذارد و به همین لحاظ چنانچه تا تاریخ نهم جولای توافق حاصل نشود طرف معامله تهران در واشنگتن کمتر از حالا می‌تواند به تعهدات خود عمل کند. هم‌اینک زمان تصمیم‌گیری برای تهران- واشنگتن و حتی اتحادیه اروپایی فرا رسیده است و بر اساس واقعیات جاری این فرصت در بعد از این تاریخ چندان موقعیت مطلوب خود را نخواهد داشت.